

28.6.2023

Maahanmuuttajataustaisen väestön tilastointi työvoimatutkimuksessa

Suomessa vakinaisesti asuvaa maahanmuuttajataustaista väestöä kuvaavia käsitteitä on useita, mm. ulkomaan kansalaiset, ulkomailla syntyneet, vieraskieliset ja ulkomaalaistaustaiset. Käsitteiden käyttö ei ole vakiintunutta eivätkä käsitteet ole aina selkeitä. Usein maahanmuuttajataustaisten määrittelyssä käytetään joko syntyperää tai syntymävaltiota. Toisaalta jako voidaan tehdä kansalaisuuden perusteella.

Laskentatavan uudistuksen vaikutukset

Työvoimatutkimuksen tulosten laskentatavan eli estimointimenetelmän uudistus vuonna 2021 paransi maahanmuuttajataustaisen väestön tilastointia, sillä tulosten laskennassa alettiin hyödyntää tietoa henkilön äidinkielestä. Näin vastauskadon vaikutus tuli aiempaa paremmin huomioiduksi. Samalla maahanmuuttajataustaisen väestön arvioitu lukumäärä lisääntyi jonkin verran ja estimointitulokset tulivat luotettavammaksi.

Työvoimatutkimuksen aikasarja vuosilta 2009–2020 on korjattu taannehtivasti uuden tilastointitavan mukaisiksi. Sen sijaan Eurostatin tietokannossa aiemmin julkaistut työvoimatutkimuksen aikasarjat kansalaisuuden ja syntyperän mukaan eivät ole korjattuja.

Työvoimatutkimuksen estimointimenetelmässä käytetään uusimpia väestötilaston ennakkotietoja Suomessa vakinaisesti asuvasta väestöstä. Väestömäärät täsmäytetään tällä hetkellä keskeisten demografisten tietojen (sukupuoli, 5-vuotiskäryhmät, maakunnat ja pääkaupunkiseutu) mukaan vastaamaan väestötilaston tietoja. Näin ollen työvoimatutkimuksen väestömäärät ovat keskeisten demografisten tietojen osalta identtisiä väestötilaston ennakkotietojen kanssa. Toistaiseksi vastaavaa täsmäytystä ei tehdä minkään maahanmuuttajataustaista väestöä kuvaavan käsitteen mukaisesti, kuten ulkomaan kansalaiset, ulkomailla syntyneet, vieraskieliset ja ulkomaalaistaustaiset.

Estimointia kehitetään edelleen

Maahanmuuttajataustaisen väestön määrän ja muutosten huomioon ottaminen tilastoinnissa on monimutkaisempi asia kuin kantaväestön kohdalla. Haasteina ovat maahanmuuton kehityksen ennakointi sekä maahanmuuttajataustaisen väestön heikko osallistuminen työvoimatutkimuksen tiedonkeruuseen.

Vuonna 2023 on käynnistynyt EU-rahoitteinen laatuhanke, jossa tutkitaan mm. mahdollisuuksia parantaa työmarkkina-asetietojen tilastointia hyödyntämällä tulosten laskennassa uuden, tällä hetkellä kokeellisen, tilaston tuottamaa rekisteritietoa työmarkkinoille osallistumisesta kuukausitasolla. Samassa yhteydessä selvitetään, mitä rekisteritietoja on perusteltua hyödyntää jatkossa estimointimenetelmässä, kun huomioidaan tulosten laskennan kansalliset ja Eurostatin julkaiseman työvoimatutkimuksen tietojen tarpeet.

Mikäli uudet rekisteritiedot osoittautuvat hyödyllisiksi, niin vastauskadon aiheuttamaa harhan riskiä voidaan eliminoida myös maahanmuuttajataustaisen väestön työmarkkina-asetietojen tilastoinnissa entistä paremmin.

Eroja väestön määrässä

Työvoimatutkimuksen ilmoittama kokonaisväestön määrä eroaa lopullisesta kotimaisen väestötilaston tiedosta. Eron syytä on ainakin kaksi: työvoimatutkimuksessa estimointimenetelmässä käytetään ennakkoväestötietoa, joka saattaa päivittyä myöhemmin, ja että työvoimatutkimus ja väestötilasto

28.6.2023

kuvaavat eri ajankohtien tilannetta. Väestötilaston lopulliset vuositiedot kuvaavat kyseisen vuoden viimeisen päivän tilannetta, työvoimatutkimuksessa sen sijaan käytetään tutkimuskuukautta edeltävän kuukauden väestötietoja.

Tilastoihin jää eroja, jotka on tunnistettava

Maahanmuuttajataustaisen väestön tilastointitavassa on eroja eri tilastojen välillä johtuen muiden muassa tietojen eri viiteajankohdista ja erilaisista määritelmistä. Tästä syystä tulkintoja eri tilastojen välillä on tehtävä varoen; erot on tunnistettava ja niistä on kerrottava avoimesti.